

Haudelindude levikuatlase andmete sisestamise juhend nutirakenduses PlutoF GO.

Uue linnuatlase jaoks talletatakse andmed digitaalselt PlutoF platvormil ühises andmeruumis. Andmeid saab sisestada arvutis veebibrauseri vahendusel töötava PlutoF töölauda kaudu või nutirakenduse PlutoF GO abil. Järgnev juhend selgitab nutirakenduse kasutamist linnuatlase andmete sisestamisel.

- PlutoF GO nutirakenduse saab paigaldada rakendustepest
 - Android <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.plutof.go>
 - iPhone <https://apps.apple.com/ee/app/plutof-go/id1633390609>

Kasutajaks registreerumine

Kes ei ole veel PlutoF kasutaja, peab registreeruma. Seda saab teha nii arvutis kui telefonis, aga oluline on meeles pidada, et sama kasutajatunnus kehtib mõlemas! Piisab, kui registreeruda ühes neist.

- Kui olete kunagi varem juba PlutoFi kasutajaks registreerunud aga parooli unustanud, siis saab selle taastada, aga mitte nutirakenduses. Selleks peate avama Plutof.ut.ee veebibrauseris, paremas ülanurgas Töölaud → Logi sisse → Taasta salasõna. Ärge registreeruge uuesti! Kui olete unustanud ka e-postiaadressi, millelt registreerusite, võtke ühendust PlutoF kasutajatoega.

Registreerumine nutiseadmes Plutof GO äpis

Kui PlutoF GO nutirakendus on paigaldatud, siis saab vaatlusi kohe sisestama hakata. Selleks aga, et neid kesksesse andmebaasi saata, tuleb kasutajaks registreeruda ja sisse logida. NB! Kui olete juba arvutis PlutoFi kasutajaks registreerunud, pole seda uuesti vaja teha.

- Registreerumiseks tuleb vasakust ülanurgast avada seadete menüü.
- Sealt tuleb valida "Logi sisse" ning järgmisel lehel "**Registreeri PlutoF kasutajaks.**"
- Kasutajanime ja parooli nõuded on kirjas iga välja juures. Kõik väljad on kohustuslikud täita.
- Kontrollige, et sisestate õige e-posti aadressi!

Registreeri PlutoF kasutajaks
PlutoF ja PlutoF GO kasutavad ühist kontot

Eesnimi*
Lehe

Perenimi*
Lind

Kasutajanimi*
lehelind

8-30 tähemärki: numbrid ja @ - -
E-posti aadress*
lehelind@vaibla.net

Sellele aadressile saadetakse registreerumise kinnitus

Parool*
.....

Min. 12 tähemärki, numbrid, suured ja väikesed tähed, sümbolid ! ? @ % \$ # & . * - _
Kinnita parool*
.....

Paroolid ei klapi

Registreeru

- Oluline on jälgida, et ükski väli ei sisaldaks viga: siinsel joonisel on vigane kõige viimane väli (Parooli kinnitus). Registreerumiseks ei tohi ükski väli olla punase servaga.
- Korrektse vormi postitamisel kuvatakse teade "*Vaata oma emaili ja kinnita konto registreerimine*"

Registreerumise kinnitamine

Registreerumisvormis sisestatud e-postiaadressile saadetakse kohe kinnituskiri, mille saatjaks on noreply@plutof.ut.ee. Enne registreerumise kinnitamist sisse logida ei saa. Kui kiri ei saabu paari minuti jooksul, kontrollige oma rämpsposti kausta. Kirja keskel on pikk aadress app.plutof.ut.ee/activate/..., millel peate klõpsama. Tehke seda kohe, sest kahe päevaga see kiri aegub.

Kui kinnitamine õnnestus, kuvatakse teade "*E-posti aadress on kinnitatud! Jätkamiseks logi sisse.*"

Vaatluste sisestamine

Linnuatlase töös kaasa löömiseks tuleb andmebaasi sisestada pesitsuskoodidega vaatlusi. Kui olete PlutoFi kasutamisel algaja, siis on mõistlik kõigepealt mõned seadistused paika panna, siis sujub edasine lihtsamalt.

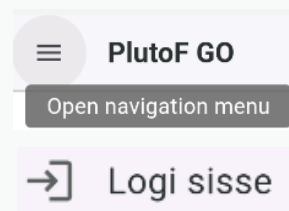
- Kui olete kogenud PlutoFi kasutaja, ei pea Linnuatlase andmete kogumiseks midagi spetsiaalset tegema. Kõik linnuvaatlused (ka teiste projektidega seotud) lähevad arvesse.

PlutoF GO nutirakenduse seadistamine

Vaatluste sisestamiseks nutiseadmes tuleb paigaldada ja käivitada PlutoF GO äpp ning sellesse sisse logida, klõpsates vasakus ülanurgas menüü nupul ja seejärel Logi sisse nupul. Vajadusel saab sealsamas vahetada rakenduse keelt.

Menüüs Seaded saab sisse / välja lülitada erinevaid seadistusi, mida juhend kajastab allpool:

- seadistus on sisse lülitatud;
- seadistus on välja lülitatud.

Üldised seadistused

- "Luba mallide kasutamist" - võimaldab asukohti meelde jätta ja korduvalt kasutada.
- "Kasuta PlutoF profiili vaikimisi õiguseid" - võib sisse lülitada, kui PlutoF töölaual on õigusi muudetud. Ainult linnuatlase töö jaoks pole väga oluline.
- "Luba projekti valimist". Lülitada sisse!

- "Luba vaatlejate / kogujate valikut". Lülitada sisse, kui teete vaatlusi mitmekesi koos ja soovite kaasvaatlejad lisada.
 - Selle välja järel on võimalik määrata Vaikimisi vaatlejad, ehk isikud, kellega sageli koos vaatlete. Iga konkreetse vaatluse kirjel saab neid muuta (alati on lihtsam eemaldada kui jooksvalt lisada).
 - Vaatlejate lisamiseks tuleb otsida nime järgi, mitte kasutajatunnuse järgi, kõige parem on otsida Eesnimi Perenimi, mitte ainult perenime järgi.
 - Kaasvaatlejad ei pea ise olema PlutoF registreeritud kasutajad. Küll aga peavad nende nimed olema PlutoF töölaual Isikute registris olemas olema. (Vajadusel lisada vasakmenüüst [Isikud](#) → Uus.)
- Seadistused "Luba interaktsioonide sisestamist" ning "Kogu vorm on alati nähtav" ei ole Linnuatlase jaoks olulised.
- "Kasuta suuremat fonti" kasutamise vajaduses on individuaalne.

Taksonoomia

- "Luba tavanimetuste sisestust" on mõistlik sisse lülitada, kui eelistate liiginime otsingus kasutada eestikeelseid nimesid. See ei takista teaduslike nimede või 3+3 koodide järgi otsimist.
- Ainult eestikeelsed tavanimetused - ei ole oluline
- Ainult kohalikud liigid - linnuatlase vaatlusi tehes või üldse Eestis vaadeldes on otstarbekas sisse lülitada, muidu on otsingus pakutavate liikide loend liiga suur.
- "Piira taksoni valik tasemeni" - kui see sisse lülitada, siis:
 - piirang "liik" - võimaldab sisestada vaid liigini määratud taksoneid,
 - piirang "perek." - võimaldab sisestada nii liigi kui perekonna tasemeni määratud,
 - jne; alati on võimalik piirangust täpsemaid määranguid sisestada; linnuatlase jaoks on kasu liigini määratud vaatlustest!
- "Luba võrguühenduseta taksonoomia" on vajalik juhul, kui vaatlusalas võrguühendus puudub. Sel juhul tuleb see juba ettevalmistavalt sisse lülitada ning laadida alla vajalik loend:
 - "Eesti liigid" võimaldab taksonit otsida:
 - eestikeelsete nimede järgi: otsida tuleb nimes oleva tühikuga eraldatud sõna algusest (nt 'rästas' leitakse rästas-roolind, aga mitte laulurästas; 'lehelind' leiab siberi lehelind, aga mitte väike-lehelind;
 - teaduslike nimede järgi: nii perekonnanime kui liigiepiteedi järgi;
 - 3 + 3 koodi järgi, kui see lahku kirjutada, näiteks 'fri coe';
 - "3+3 koodid" võimaldab otsida vaid kokku kirjutatud 3+3 koodi järgi, nt 'fricoe'.

- Kui võrguühenduseta taksonoomia keelata, siis toimib eestikeelse liiginime otsing veidi teistmoodi: eestikeelse nime puhul saab otsida nii tühikuga kui sidekriipsuga eraldatud sõna algusest (nt 'rästas' leitakse rästas-roolind ja mustpugu-rästas, aga mitte muusträstas; 'tihane' otsides leitakse tutt-tihane, aga mitte sinitihane).

Asukoht

- Kuva kaart põhivormis - sisse lülitada.
- Meetod võib olla "Pidev päring", kui see koormab liialt telefoni akut või võrguühendust, võib seada ka "Üks päring", siis tuleb vaatluse sisestamise ajal kontrollida, kas asukoht on õige ja vajadusel uuendada. "Üks päring" on hea kasutada siis, kui sisestatakse PlutoF GO kaudu varasemaid vaatlusi, mis ei ole tehtud sisestaja hetke asukohas.
 - Asukoha leidmise kiirus sõltub väga palju telefonist. Kui tundub, et telefon ei suuda asukohta kiiresti leida, võib olla abiks, kui samal ajal avada nt Google Maps rakendus. Kui telefon ei suuda üldse Plutof GO rakenduses asukohta leida, tuleb kontrollida üldistest seadistustest, kas rakendusel on asukohaandmete luba.
- "Arvesta liikumist" võib sisse lülitada, kui vaatleja on liikumises, mitte ühel kohal paigal.
- "Rakenda asukoha uuendused automaatselt" - sisse lülitada.
- Kaardi kihid - vajalik on selle alt sisse lülitada "Linnuatlas 5×5km Eesti".

Vaatlus

- Kui peamiseks projektiks on Linnuatlas, siis tuleb Vaatluse jaotises Vaikimisi projektiks sisestada "Linnuatlas 2025-2030". Selleks tuleb vastavas väljas klõpsata, avanevas otsinguväljas alustada sisestust sõnaga linnuatlas ning rakenduse poolt väljapakutav "Linnuatlas 2025-2030" valida.
- Lubatavaid vorme eraldi valima ei pea, Linnuatlase projekti sisestatakse ainult linnuvaatlusi.

Teised seadistused

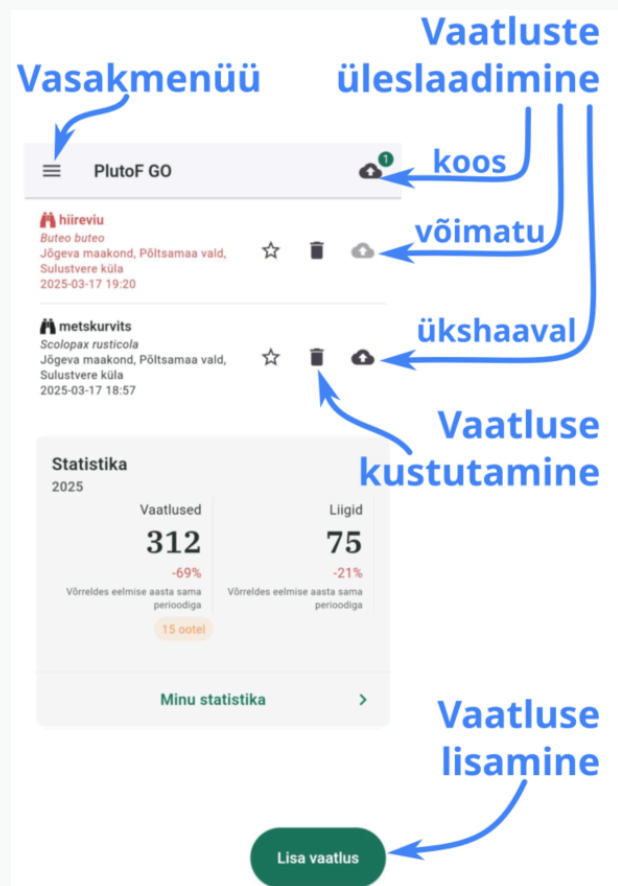
Linnuatlase projekti jaoks vaatlusi tehes ei ole vaja Eksemplaride, Proovide ega Loodusheli mooduleid sisse lülitada, samuti ei ole vaja Plutof GO-s kasutada Näpistahvliit. Liigi määramine ei võimalda hetkel linde määrata. Kui soovite teha ka muid loodusvaatlusi, saate neid võimalusi iseseisvalt uurida, käesolev juhend neid ei käsitle.

Vaatluste sisestamine nutiseadmes PlutoF GO rakenduses

PlutoF GO on vaatluste sisestamise abivahend. Kui vaatlus on sisestatud ja kõik andmed korrektsed, saab vaatluse PlutoFi andmebaasi laadida. Juba üleslaetud vaatlusi enam nutirakenduses ei näe.

Avaleht

- Vasakult ülevalt avaneb seadistuste menüü.
- Paremtalt ülevalt saab ühe klõpsuga kõik vaatlused koos üles laadida.
- Iga vaatluse kõrval on 3 nuppu:
 - tärn - vaatlus muudetakse malliks
 - prügikast - vaatlus kustutatakse
 - laadi üles noolega pilveke:
 - musta värvi - andmed on korras, saab üles laadida
 - halli värvi (vaatluse kirje punane) - vaatlusel on kohustuslikke andmeid puudu; parandamiseks klõpsata vaatlusel ja otsida punase servaga välja!
- All on suur roheline nupp "Lisa vaatlus" uue vaatluse lisamiseks.
- Avalehe keskosas kuvatakse kasutaja jooksva aasta statistika võrrelduna eelmise aasta sama perioodi statistikaga. Klõpsates "Minu statistika" näeb veel täpsemat statistilist teavet.

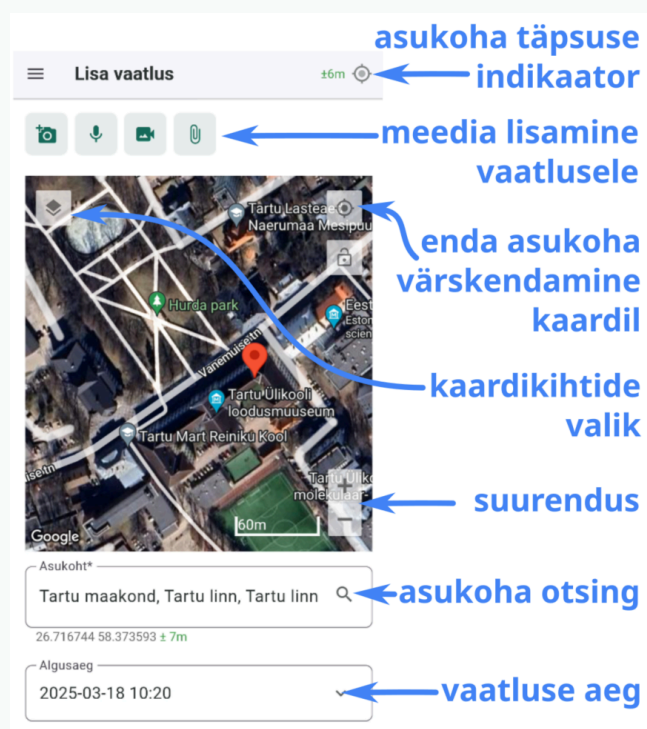

Vaatluse lisamine

Vaatluse lisamiseks tuleb avalehel klõpsata Lisa vaatlus. Kui avalehel on ka teisi nuppe, siis nende abil on võimalik lisada helivaatlusi, kogude eksemplare, määrata taimi ja putukaid. Neid funktsioone käesolev juhend ei käsitle.

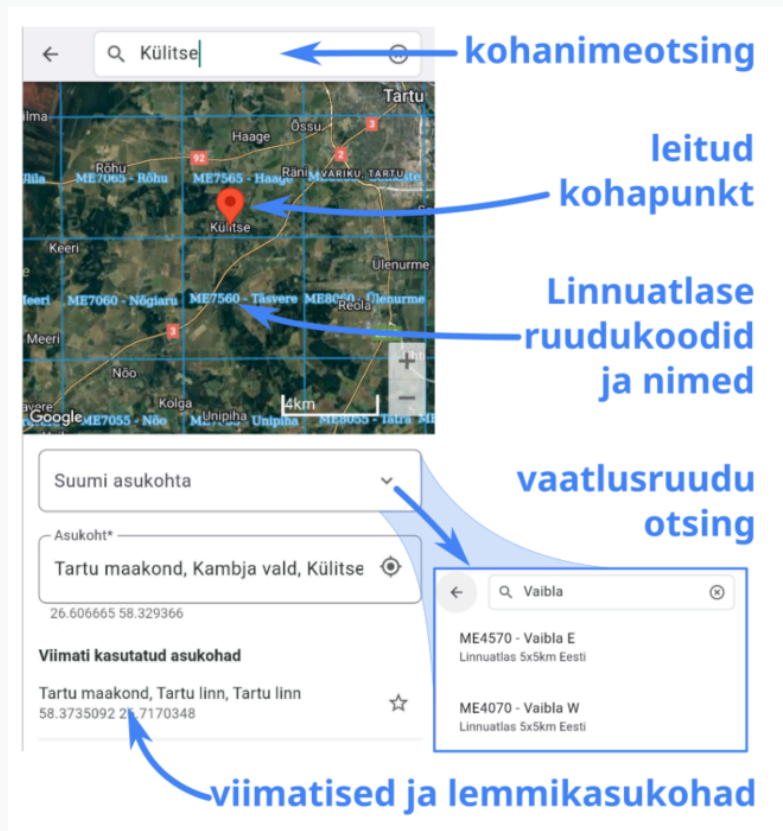
Asukoht

- Vaatluse avavaates tuleb asukoha indikaatorit jälgides veenduda, et kaart näitaks õiget asukohta.
- Sisestama peaks vaadeldava linnu, mitte vaatleja asukohta, eriti kui vahemaa on suurem. Selleks võib kaarti sõrmega

lohistades veidi nihutada; sõrmega puudutades asetub asukohta tähistav punane märk kaardile.

- Kaardi suurendamiseks - vähendamiseks on paremal all + - nupud.
- Enda asukoha värskendamiseks kaardil on sihiku ikoon kaardi paremas ülanurgas.
- Kaardi vasakus ülanurgas klõpsates saab valida erinevaid kihte - Mõistlik on sisse lülitada "Linnuatlas 5x5 km Eesti" kiht, siis saab jälgida oma paiknemist atlaseruudus.
- Kaardi all kuvatakse leitud asukoha nime, koordinaate ning täpsust. Asukoha välja kõrval luubil klõpsates saab konkreetset asukohta otsida avaneval täpsustatud kaardivaatel:
 - Kaardi ülaosas asub väli kohanimeotsingu jaoks. Selle otsinguga leitud kohapunkt kuvatakse punase märgi abil; tavaliselt on selleks asula kese. Täpse vaatluskoha märkimiseks tuleb kaarti puudutades märkida õige punkt.
 - Linnuatlase ruudukoodid ja nimetused on nähtavad siis, kui kaart on piisavalt "välja zoomitud".
 - Kaardiruudu leidmiseks tuleb klõpsata menüül "Suumi asukohta" ja sisestada soovitud kood või ruudu nimetus.
 - Vaate alumises osas saab valida viimatisi või lemmikuks märgitud asukohti. Lemmikuks saab asukoha märkida nimetuse kõrval asuval viisnurksel tärnil klõpsates.

Meediafailid

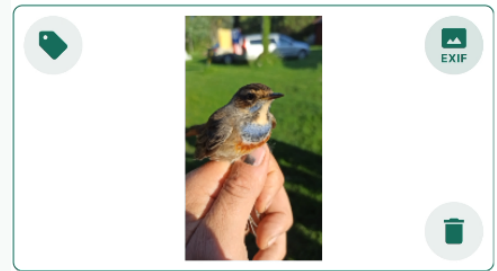
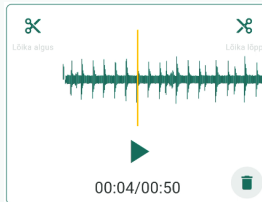
Vaatlusele saab lisada pildi- heli või videofaile. Kaamerat või salvestit on võimalik käivitada kas otse PlutoF GO äpist või lisada vaatlusele varasem ülesvõte. Iga tüüpi faili võib lisada ka mitu.

- 📷 käivita kaamera; pildistamise järel tuleb kaameravaates klõpsata
- 🎤 käivita helisalvesti; salvestuse alustamiseks tuleb veel klõpsata , ning lõpetamiseks
- 📹 käivita videosalvesti,
- 📎 vali varasem ülesvõtte failide seast; järgmisel lehel saab valida ka failitüübi (pilt, heli, video).

Kui meediafailid on vaatluse külge lisatud, annavad sellest märku järgmised ikoonid:

helifail on lisatud, klõpsates saab seda üle kuulata ja toimetada - näiteks lõigata lühemaks,

pildifail on lisatud (näidatakse pisiplilti), sellel klõpsates saab üle vaadata, kustutada või hankida pildilt asukoha- ja ajaandmed klõpsates nupul EXIF.

videofail on lisatud.

Lisatud faili kustutamiseks.

Aeg

Vaatlusaeg täidetakse automaatselt vaatluse sisestamise aja järgi. Soovi korral saab seda muuta.

- Kuupäeva muutmiseks tuleb kuupäevaväljal klõpsata, siis avaneb hüppikalender. Muutmise järel klõpsata OK.
- Kellaaja muutmiseks tuleb klõpsata samal väljal, jätta kuupäev muutmata, klõpsata OK ja seejärel valida või sisestada kellaage. Lõpuks klõpsata OK.

Projekt, vorm, vaatlejad

Linnuatlase vaatluse sisestamiseks tuleks valida projekt Linnuatlas 2025-2030. Kui seda valikut kohe näha pole, tuleb Projekti väljal klõpsata ja hakata sisestama linnuatlas - seejärel valida väljapakutav.

Vormiks peab olema "Lind".

Sisseloginud kasutaja nime näidatakse vaatlejate all automaatselt. Samuti saab seadetes ära määrata, kellega koos tavaliselt vaatlete. Iga konkreetse vaatluse kirjel saab vaatlejaid eemaldada (klõpsates ristikesel nime kõrval) või lisada, klõpsates Vaatlejate väljal "v" noolekesel.

Märkuste välja võib kirjutada täpsustusi vaatluse või kohatud isendite kohta.

Projekt
Linnuatlas 2025-2030

Vali vorm
Lind

Takson (liigirühm)*

Isendite arv
1 EI LEITUD EI LOENDATUD + -

Märkused

Vaatlejad
Roo Lind Lehe Lind

Takson

Taksoni väli on täitmiseks kohustuslik. Kui see on täitmata, näidatakse välja punasena. Klõpsates Takson avaneb loend hiljutistest vaatlustest ning otsinguväli liikide otsimiseks. Liigiotsing on veidi erinev, sõltuvalt seadistustest (vt eespool [Taksonoomia](#)). Otsida saab:

- Eestikeelses nimes oleva sõna alguse järgi. Kõige kindlam on otsida liiginime alguse järgi (ei tööta otsing 'tihane', aga töötab 'sinitihane').
- Teadusliku nime järgi, nii perekonnanime kui liigiepiteedi järgi (sest need on eraldi sõnad).
- 3 + 3 koodi järgi, kuid sõltuvalt seadistustest võib see olla kas lahku kirjutatud 'fri coe' või kokku kirjutatud 'fricoe'.

Korraga võib sisestada vaatluse mitme taksoni kohta, kuid kõigile neile talletuvad esialgu samad andmed (arv, tegevus, pesitsuskindlus, ...). Andmeid saab ükshaaval üle kontrollida ja täpsustada PlutoF GOs enne üles laadimist või hiljem PlutoF töölaual.

Isendite arv on linnuatlase vaatluste puhul kohustuslik.

Andmed

Valikvastustega andmeväljade täitmiseks on kaks võimalust:

- Valida väärtus nupuribalt ühe klõpsuga. See on lihtne lühema menüü (näiteks Sugu) puhul.
 - Pikemat nupuriba saab sõrmega paremale-vasakule kerida.
 - Valitud väärtus on rohelise rasvase kirjaga ja piirjoonega esile tõstetud.
- Valida väärtus menüüst vasakus servas asuval loendi ikoonil klõpsates.
 - Loendis näidatakse ka kodeeritud väärtuste pikemaid selgitusi; seda on hea kasutada Pesitsuskindluse ja Tegevuse puhul, et kindlasti õige kood valida.
 - Kõigi loendite esimene väärtus on "---" - seda saab kasutada juba tehtud valiku tühistamiseks
- Kohustuslik, aga täitmata väli on punases kirjas. Linnuatlase jaoks on kohustuslik nii Tegevus kui Pesitsuskindlus.

Salvestamine

Vormi alaosas on kolm nuppu:

- Tühista - vormil sisestatud andmed kustutatakse, vaatlus tühistatakse.
- Uus - vormil sisestatud andmed kustutatakse, avatakse uus tühi vorm.
- Salvesta - andmed salvestatakse PlutoF GO äpis.

Pärast andmete salvestamist tuleb need veel PlutoF andmebaasi üles laadida. Üleslaadimine on võimalik ainult internetiühenduse korral! Saab laadida:

- 📁 ³ kõik vaatlused koos - vaatluste nimekirja kohal paremal üleval on selleks nupp, mis näitab ka laadidavate vaatluste arvu;
- 📁 iga vaatluse juures eraldi nupul klõpsates.

NB! Kui vaatluse rida on punane ning üleslaadimise nupp hall, siis on vaatlusel andmed puudulikud ning üles laadida ei saa.

Kui vaatluse üleslaadimine õnnestus vigadeta, kuvatakse all servas vastav teade "Üles laadimine õnnestus" ning vaatlus kaob PlutoF GO-st. Hiljem on seda võimalik vaadata ja muuta PlutoF töölaual app.plutof.ut.ee.

Internetiühenduse tõrke puhul kuvatakse veateade. Sel juhul tuleb proovida hiljem uuesti laadida.

Juhendi koostas Kristjan Adojaan (kristjan@adojaan.net)